

Història Relat magistral del reporter nord-americà Patrick Radden sobre violència i terrorisme a Irlanda del Nord a través de la potència dels testimonis

Vides trencades

JORDI AMAT

“Treure (les coses) del lloc on estan per posar-les en un altre”. Així es defineix *trasbalsar* al diccionari de l’Institut. Tal com està redactada, la definició sembla circumscriure’s bàsicament al moviment de coses que podem agafar. Però quan parlem d’un trasbals imaginem una experiència de moviment subjectiu: un impacte emocional que ens remou. A vegades hi ha llibres que trasbalsen. Ens sacsegen amb tanta força, pel que expliquen i com ho expliquen, que tenen la capacitat de regirar-nos per dins i col·locar-nos en un lloc diferent d’on érem abans de començar a llegir-los. *No diguis res* és una d’aquestes obres catàrtiques. És un relat magistral de no ficció que descriu la violència a Irlanda del Nord. És un llibre sobre política i terrorisme. Però allò que commou del llarg reportatge escrit pel nord-americà Patrick Radden (Dorchester, Massachusetts, 1976) és de quina manera el terrorisme, la política i la violència es van apoderar de tantes vides concretes provocant una espiral de destrucció individual i col·lectiva. Aquí, més que bons i dolents, hi ha terror i dolor.

Si l’hemeroteca no m’enganya, Radden va començar a escriure a *The New Yorker* el 2006. Fa anys que és un dels seus reporters fixos d’aquesta catedral del periodisme. Alguns dels seus reportatges, bastants sobre el món de les drogues, són clàssics contemporanis; el que el 2017 va dedicar a la dinastia dels Sackler –els farmacèutics que van posar en circulació el medicament que està en l’origen de la devastadora crisi dels opioides– és d’aquelles peces tan inquietants que no deixen dormir. Segueix el llibre d’estil del setmanari: explicar els grans temes no des de la ideologia sinó a partir dels fets protagonitzats per individus de qui s’obté el testimoni. No diguis res funciona de la mateixa manera.

Al relat s’hi van cosint centenars de centenars de testimonis sobre fets tràgics que van passar bàsicament entre finals de la dècada dels seixanta i la del setanta. És el temps del tumult, quan una nova esquerra radical va legitimar la violència política, però en el cas d’Irlanda se solapava a un vell conflicte latent i que es va desbordar talment com una guerra civil que va fer de Belfast un front de batalla enquistat.

El gener del 2013, Radden va llegir a

The New York Times l’obituari de Dolours Rice. Ella, com la seva germana, havia estat una militant destacada de l’IRA i, com d’altres, a mesura que passava el temps, sentia una reanca angoixant tant pel que havia fet com per un procés de pau que entenia com una traïció claudicant liderada per Gerry Adams –un dels protagonistes del llibre–.

Una desaparició no resolta

A partir de Dolours Rice –una figura mítica pels catòlics republicans, que va estar a punt de morir arran de fer una vaga de fam– el periodista va començar una recerca sobre què havia passat i com vivien aquell passat les víctimes i els victimaris i va acabar orientant la investigació cap a un episodi concret: la desaparició no resolta l’any 1972 d’una veïna de Belfast –Jean McConville– a qui l’IRA va segrestar i assassinar, deixant deu fills a la intempèrie.

Allò que trasbalsa del llibre és la seva capacitat per instal·lar-te, sense filtres ni distorsions, dins d’una societat que es va autodestruint. No ho entens. Ho vius perquè ho veus encarnat. Aquesta és la potència del testimoni,

El llibre s’instal·la, sense filtres ni distorsions, dins d’una societat que es va autodestruint i així ho fa viure al lector

la que donava sentit a una de les fonts i dels problemes morals que el llibre planteja: el contingut de les entrevistes del Projecte Belfast, conservades al Boston College i que van ser motiu de litigi durant anys. Allà els protagonistes de l’horror s’explicaven amb la confiança radical que ningú ho escoltaria fins que ells haguessin mort. La seva veritat descobreix un territori de desolació. L’espai que crea la fractura convivencial no el poden ocupar les paraules i la violència el va infectant. La humanitat que crea l’empatia desapareix, l’altre és només un enemic i aquesta lògica sembla condicionar-ho tot. I justificar-ho tot. |

Patrick Radden Keefe

No diguis res/No digas nada

PERISKOPI/RESERVOIR BOOKS. TRADUCCIÓ AL CATALÀ: RICARD GIL/AL CASTELLÀ: ARIEL FONT PRADES. 574/544 PÀGINES. 22,90 EUROS

El pare Alec Reid administrant els últims sagraments al caporal David Howes

RESERVOIR BOOKS

llibrescopi

La logística té poder

Els llibres digitals viatgen a través d’una autopista de bits, però els llibres en paper continuen trepitant el carrer. Encara que la pandèmia ha fet augmentar el consum d’e-books, els llibres en paper continuen sent més del 90% de la facturació de les editorials del país. L’anunci per part de Penguin Random House de l’obertura d’un nou magatzem de grans dimensions als afores de Barcelona per a una millor rotació dels estocs indica la importància de la logística en els escacs de la indústria del llibre.

Per saber com està l’engranatge que porta els llibres des de la impremta al punt de venda, estableixo contacte amb José Manuel Anta, director de Fande, que agrupa 180 empreses dedicades a la distribució de llibres, revistes, diaris i continguts digitals. Des del 2015, també és el director de la International Publi-

tat. Jo destacaria també la cada vegada més gran importància del màrqueting digital per a la promoció i descobriment de títols, i de la impressió sota demanda des d’un exemplar, com a desenvolupaments tecnològics que estan marcant la forma en què es comercialitzen els llibres.

Entre els nous hàbits de consum hi ha la impaciència del consumidor. Durant el passat fòrum Edita, la presidenta dels llibreters catalans, Maria Carme Ferrer, va lamentar les seves dificultats per competir perquè quan demanen un llibre que els ha sol·licitat un lector triguen una setmana a servir-l’hi, mentre que Amazon el serveix en 24 o 48 hores...

Els lliuraments a llibreries en menys de 24 hores són ja una realitat a Espanya. Les empreses distribuïdores han invertit de manera molt important durant els últims anys en desenvol-

Treballadores de l’empresa distribuïdora Ceva Logistics

shing Distribution Association, amb seu a Madrid. Anta respon a tot a la velocitat del llamp, que no està el món de la logística per adormir-se ni un segon.

En un món digital, hi ha futur per a la distribució d’edicions impreses?

Les publicacions impreses sempre tindran futur, el paper és també una tecnologia que avança i que permet múltiples possibilitats. A més, crec que la saturació de pantalles ja està propiciant una valoració de la lectura en paper com un oasi que permet descansar i divertir-se. La dicotomia digital versus paper ja no té sentit, els editors han de treballar en qualsevol format, sempre pensant en el lector i en les opcions que demandi.

I què s’està fent per adaptar-se a aquestes noves demandes?

Les tendències en el segment de la comercialització de llibres que s’han accelerat a causa de la crisi de la Covid-19 se centren en l’important creixement de la venda de llibres a través del comerç electrònic. Cal destacar les recents iniciatives de Bookshop als Estats Units, promoguda per les llibreries independents, i Shopdaheim a Alemanya, promoguda per la cadena de llibreries Thalia, a la qual s’han sumat també llibreries independents i establiments de comerç de proximi-

“És un error provar de competir amb Amazon de tu a tu; la llibreria independent ha de posar en relleu els seus actius”

paments logístics i de sistemes per arribar a aquest punt. Crec sincerament que existeixen eines actualment, desenvolupades pel sector i per les mateixes empreses distribuïdores, que permeten a la xarxa de llibreries atendre les comandes dels seus clients de forma ràpida, tant a la mateixa llibreria com a través de la seva botiga en línia, fins i tot amb el lliurament directe al domicili del comprador, en nom de la pròpia llibreria, el *dropshipping*.

De veritat es pot competir amb Amazon de tu a tu?

Crec que és un error provar de “competir amb Amazon de tu a tu”. La llibreria independent ha de posar en relleu els seus valors i actius, que són molts i molt diferents dels d’Amazon: proximitat, comerç local, espai físic, experiència, contacte directe amb persones, selecció de títols... i, per descomptat, disposar de sistemes que donin una resposta eficient a les compres a través de comerç electrònic, que cada vegada creixeran més. |

ANTONIO ITURBE

